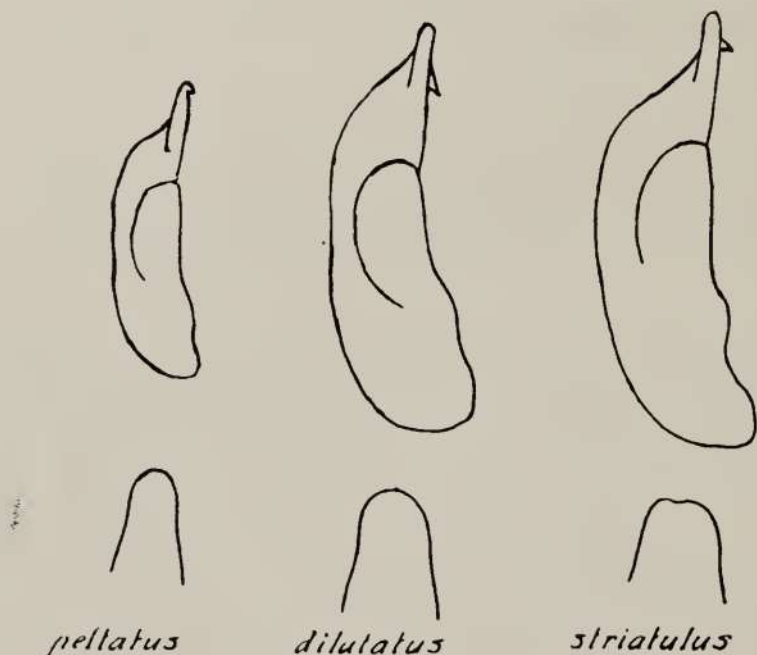

Korte Coleopterologische Notities III

door
P. J. BRAKMAN

44. *Dyschirius chaldeus* Er. Aan de door KLYNSTRA (1954) vermelde vindplaatsen kan ik toevoegen Vrouwenpolder (Walcheren), 1.VIII.1954, 3 exemplaren, op een vochtig en laaggelegen terrein met zware kleibodem.

45. **Badister striatulus** Hansen (faun. nov. spec.). Van de soort, die algemeen bekend stond onder de naam *B. peltatus* Panz. werd kortgeleden *B. dilatatus* Chaud. als afzonderlijke soort afgesplitst (zie RECLAIRE & VAN DER WIEL, 1936). Door V. HANSEN (1944) werd door onderzoek van het ♂ genitaalapparaat een derde soort in deze groep ontdekt, die hij *striatulus* noemde. Deze soort is zonder genitaalonderzoek zeer lastig van *peltatus* te onderscheiden: de strepen der dekschilden zijn bij *striatulus* fijner dan bij *peltatus*, de tussenruimten volkomen vlak, bij *peltatus* iets gewelfd. De aedeagus is evenwel duidelijk verschillend, zoals de hierbij gereproduceerde afbeeldingen wel bewijzen. Het apicale tandje, gezien van terzijde, zit bij *peltatus* volkomen aan het uiteinde, bij *striatulus* iets onder de top; bovendien is bij laatstgenoemde soort de apex van de aedeagus, dorsaal gezien, duidelijk uitgerand, welke uitranding bij de twee andere soorten ontbreekt. Bij *dilatatus* zit het apicale tandje eveneens onder de top, doch het is veel groter dan bij *striatulus* en naar beneden gericht; *dilatatus* is overigens ook zonder onderzoek van het genitaalapparaat gemakkelijk van de beide andere soorten te onderscheiden.

Aedeagus van *Badister peltatus* Panz., *dilatatus* Chaud. en *striatulus* Hansen; boven: lateraal, beneden: apicale gedeelte dorsaal (naar HANSEN).

Van het *peltatus*-materiaal uit mijn collectie onderzocht ik alle ♂♂ op het genitaalapparaat en vond daarbij 2 ♂♂ *striatulus* (Oostkapelle, VI.1940 en idem, 18.V.1942). Het merendeel bleek tot *peltatus* te behoren (27 exemplaren). De ♀♀ kan ik niet met zekerheid onderscheiden. De twee *striatulus*-exemplaren werden tezamen met *peltatus* en *dilatatus* gevangen bij het zeven van dor blad in een bossloot. Ook HANSEN vond in Denemarken de drie soorten tezamen, doch

de heer K. KUNTZE (Hildesheim) deelde mij mee, dat in zijn omgeving *peltatus* tot dusverre ontbreekt.

JEANNEL (1942) beschrijft in zijn grote Carabidenwerk de soort *B. anomalus* Perris uit Z.-Frankrijk en noemt als synoniem van deze soort *B. gladiator* Apf. Deze synonymie kan echter, gelet op de afbeeldingen van de aedeagus van *anomalus*, niet juist zijn. APFELBECK (1904) vermeldt toch voor zijn soort uitdrukkelijk: „Penis kräftig, die Spitze abgerundet.....”, terwijl de afbeelding, die JEANNEL geeft van de aedeagus van *anomalus*, een duidelijke apicale uitranding te zien geeft. Deze afbeelding heeft een merkwaardig grote overeenkomst met de aedeagus van *B. striatulus*, zodat het wel waarschijnlijk is, dat laatstgenoemde soortnaam moet wijken ten gunste van *B. anomalus* Perris. Zonder typenonderzoek is hieromtrent echter geen zekerheid te verkrijgen.

46. *Amischa forcipata* Rey (faun. nov. spec.), Nieuw- en St. Joosland, VI.1940, een ♂; idem, 5.V.1954, een ♂. De determinatie werd geverifieerd door Dr G. BENICK, Lübeck. Deze Westeuropese soort is van *A. soror* Kr. duidelijk onderscheiden door de uitranding van het laatste achterlijfstergiet. Een uitvoerige verhandeling over de Franse *Amischa*-soorten, met duidelijke tekeningen, geeft DE PEYERIMHOFF (1938).

47. *Quedius nemoralis* Baudi (*obliteratus* auct. nec Er.) (faun. nov. spec.). Oostkapelle, 10.X.1954, 1 ♂ en 1 ♀ onder *Cakile* in de duinen. Deze soort wordt in de oudere literatuur veelal *obliteratus* Er. genoemd, doch dit is gebleken een andere soort te zijn, die tot Z.-Europa beperkt is. EVERTS vermeldt *nemoralis* uit N.-Frankrijk van Calais; uit Engeland wordt zij eveneens van de kust vermeld.

48. *Trogophloeus schneideri* Ganglb., Vrouwenpolder, VII—VIII.1954, in groot aantal op een beperkt, vochtig en weinig begroeid terreintje achter de nieuwe zeedijk. Dit sterk zouthoudende terreintje herbergde behalve de bovengenoemde zeldzaamheid nog het volgende kevergezelschap: *Trogophloeus halophilus* Kiesw. (12 exempl.), *Oxypoda ferruginea* Er. (6 exempl.), *Tomoglossa luteicornis* Er. (1 ex.), *Heterocerus flexuosus* Steph., *Dyschirius chalconus* Er. (3 exempl.) en *Bledius spectabilis spectabilis* Kr. Dr BENICK determineerde de genoemde *Oxypoda* voor mij, terwijl de andere Staphyliniden door hem werden gecontroleerd.

49. *Aphodius satellitius* Hbst., Nieuw- en St. Joosland, 9.V.1954, 1 ex. in paardenmest. De soort wordt door EVERTS „eenmaal bij Valkenburg” vermeld.

50. *Atomaria berolinensis* Kr. Deze soort is tegenwoordig in onze literatuur bekend onder de naam *A. bicolor* Er., doch H. WAGNER (1943) kon door typenonderzoek bewijzen, dat *bicolor* Er. een geheel andere soort is, behorende tot het subgenus *Atomaria* s.str. en voorkomende in Z.O.-Europa. De in ons land voorkomende soort moet daarom weer de door KRAATZ gegeven naam *berolinensis* dragen. GANGLBAUER beschreef de echte *bicolor* Er. nogmaals onder de naam *acutifrons*.

51. *Atomaria rhenana* Kr. wordt door EVERTS, in navolging van REITTER en GANGLBAUER, als een kleuraberratie van *gutta* Steph. opgevat, doch is gebleken een goede soort te zijn, die door SJÖBERG (1947) duidelijk wordt gekarakteriseerd. Deze auteur heeft de fraaie prestatie geleverd van 60 Europese soorten van dit minutiën-genus zowel het ♂ als het ♀ genitaalapparaat te onderzoeken en af te

beelden, waardoor onze kennis van de juiste begrenzing dezer soorten enorm is vooruit gegaan. Door dit onderzoek kon ook onomstotelijk worden bewezen, dat *rhenana* Kr. met *gutta* Steph. niets van doen heeft. Zij gelijkt het meest op *berolinensis* Kr., heeft daarmee gewoonlijk de effen roodbruine kleur gemeen, doch bezit iets meer toegespitste dekschilden. De kleur is echter, als bij vele *Atomaria*-soorten, buitengewoon variabel en kan niet als onderscheidingskenmerk dienst doen. Het enige betrouwbare verschil, buiten het genitaalapparaat, ligt in het 10e sprietlid, dat bij *rhenana* veel breder dan lang is, bij *berolinensis* vierkant of zelfs iets langer dan breed. Ik splitste mijn materiaal van *berolinensis* naar bovengenoemde kenmerken en zond het de heer SJÖBERG ter revisie, die mijn vermoedens bevestigde. Negen exemplaren bleken tot *rhenana* te behoren, afkomstig van Nieuw- en St. Joosland, Nisse, Middelburg en 's-Heer Arendskerke. Waarschijnlijk is in ons land *rhenana* vrij algemeen verbreid en in de collecties bij *berolinensis* te zoeken.

ALLEN (1938) beschreef *rhenana* nogmaals (op uitstekende wijze !) onder de naam *elevata*. Voorts is waarschijnlijk ook *A. godarti* Guilleb. een synoniem van *rhenana*.

Omtrent het biotoop van deze soort valt weinig met zekerheid te zeggen. ALLEN vermeldt vondsten van de Engelse kust onder aanspoelsel. Zelf vond ik de soort op dergelijke vindplaatsen aan het Sloe, doch ook ver van de kust verwijderd, in rottende koolstronken en onder afgemaaide brandnetels.

52. *Enicmus histrio* Joy wordt door EVERTS in Col. Neerl. III als species dubius, in de Nieuwe Naamlijst (1925) als een aberratie van *transversus* Oliv. vermeld, die hem alleen bekend was van Z.-Limburg. In de buitenlandse literatuur wordt *histrio* evenwel als een afzonderlijke soort opgevat, hetgeen ongetwijfeld juist is. De beschrijving, die EVERTS geeft van de langslijn op het eerste sterniet, werkt misleidend, omdat *transversus* dit kenmerk ook bezit. Bij laatstgenoemde evenwel bezit het eerste sterniet bovendien nog een eigenaardige sculptuur, die bij *histrio* ontbreekt: uitstralend vanaf de achtercoxae bevinden zich op dit sterniet een aantal schuine dwarslijntjes. Alleen reeds met dit kenmerk zijn de beide soorten zonder moeite uit elkaar te houden. Bovendien is *histrio* duidelijk kleiner, de dekschilden korter, in de strepen veel dichter bestippeld, de sprietknots korter. Er is een duidelijk oecologisch verschil tussen de beide soorten: *histrio* vond ik nimmer in de vrije natuur, doch steeds in of nabij menselijke behuizingen, in schimmeland en broeiend plantaardig materiaal. In dit milieu komt *transversus* ook wel voor, doch deze soort wordt toch het meest „buiten” aangetroffen, b.v. in de strooisellaag van bossen, waar *histrio* steeds ontbreekt. In mijn collectie bevinden zich van *histrio* 7 exemplaren, die alle gevonden werden in of vlakbij boerenschuren in mijn omgeving. Deze soort zal in ons land ongetwijfeld algemeen verbreid blijken te zijn. HORION (1951) vermeldt vele vindplaatsen uit Duitsland.

53. *Corticaria crenulata* Gyll., Noord-Sloe, 27.VII.1954, 1 exemplaar onder aanspoelsel. Uit ons land was deze soort slechts bekend van Terschelling en Noordwijk. Uit het buitenland wordt zij eveneens van zouthoudende vindplaatsen vermeld.

54. *Cylindronotus pallidus* Curt. (*Helops. Nalassus p.*) Oostkapelle en Vrou-

wenpolder, IX—X.1954, in zeer groot aantal op het strand onder aangespoeld hout. Deze soort zit in de zomer diep in het zand verborgen en is dan lastig te vinden. De nieuwe generatie, welke overwintert, verschijnt in de herfst en verbergt zich voorlopig slechts oppervlakkig onder hout, palen e.d. Daar het strand van Walcheren hier en daar bezaaid ligt met van de inundatie van Schouwen-Duiveland afkomstig hout, was het niet moeilijk in korte tijd grote aantallen van deze soort te verzamelen. De imagines worden graag gegeten door de larven van de loopkever *Broscus cephalotes* L., die in aantal op deze rijk gedekte dis afkwamen en veelal omgeven waren door de onverteerbare resten van hun slachtoffers.

55. *Oedemera croceicollis* Gyll., Hoek (Zeeuws-Vlaanderen), 10.VII.1954, in aantal op riet in een tamelijk uitgestrekt moerasgebied. Deze soort is in het Hollandse plassegebied (o.a. het Naardermeer) niet zeldzaam, doch was uit Zeeland onbekend.

56. *Hylobius transversovittatus* Goeze (*fatuus* Rossi), Hoek, 17.VIII.1954, 8 exemplaren geklopt van *Lythrum salicaria* L. in een rietmoeras.

57. *Sibinia arenariae* Steph. (faun. nov. spec.), Vrouwenpolder, 8.VII.1954, 1 exemplaar op een met *Spergularia salina* Presl. en *marginata* Kitt. begroeid, vochtig en zilt terrein, op de grond lopend. De vermoedelijke voedselplant is één dezer *Spergularia*-soorten, doch ik kon daaromtrent geen zekerheid krijgen, omdat geen verdere exemplaren konden worden gevonden. HUSTACHE (1931) vermeldt deze soort voor Frankrijk van *Sp. marginata*. De soort is veel groter dan *primita* Hbst. (2,5—2,8 mm, tegen *primita* 1,5—1,8 mm) en is bovendien van laatstgenoemde o.m. gemakkelijk te onderscheiden door de kleur van de snuit, die vanaf het inplantingspunt der sprieten tot het uiteinde roodbruin is.

Literatuur

- ALLEN, A. A., 1938, Two British species of *Atomaria* (Col., Cryptophagidae) new to the European list, *Ent. mon. Mag.* 74 : 82—83.
- APFELBECK, V., 1904, Die Käferfauna der Balkanhalbinsel 1 : 164.
- HANSEN, V., 1944, *Badister striatulus* n.sp. a new species from Denmark, and *Rhampus oxyacanthae* Marsh., a separate species, *Ent. Meddelelser* 24 : 93—96.
- HORION, A., 1951, Verzeichnis der Käfer Mitteleuropas 2 : 305.
- HUSTACHE, A., 1931, Curculionidae gallo-rhénans, *Ann. Soc. ent. France* 100 : 326—327.
- JEANNEL, R., 1942, Coléoptères Carabiques II, Faune de France 40 : 1005—1006.
- KLYNSTRA, B. H., 1954, Het Genus *Dyschirius* Bon. (Col.) in Nederland, *Ent. Ber.* 15 : 68.
- PEYERIMHOFF, P. DE, 1938, Notes sur les *Amischa* Thomson, *Revue franç. d'Ent.* 5 : 64—73.
- RECLAIRE, A. & VAN DER WIEL, P., 1936, Bijdrage tot de kennis der Nederlandsche Kevers II, *Ent. Ber.* 9 (209) : 229.
- SJÖBERG, O., 1947, Die Ergebnisse einer Genitaluntersuchung der nordischen Arten der Gattung *Atomaria* Steph. (Col., Cryptophagidae), *Ent. Tidskr.* 68 : 91—119.
- WAGNER, H., 1943, Einiges zur Systematik und Oekologie der Gattung *Atomaria* Steph., *Ent. Blätter* 39 : 129—134.

Zusammenfassung

Faunistische, systematische und oekologische Notizen über holländische Käferarten. Vier für die holl. Fauna neue Arten werden erwähnt. Die Herren Dr G. BENICK (Lübeck) und Dr O. SJÖBERG (Falun) waren behilfsam bei der Determination einiger schwierigen Arten. Ich möchte nicht versäumen ihnen nochmals bestens zu danken.

Nieuw- en St. Joosland (Walcheren).